

**Kurzus kódja: BMA-FLM-403:80
BMA-FLMD-312:66**

Kurzus címe: Filmtörténeti szeminárium: Műfajiság John Carpenter életművében

Tanár neve: Varga Zoltán

Kurzus időpontja, helye: Hétfő, 17:00-18:30, -135

Kurzus típusa: Szeminárium

Kurzus leírása: A kurzus célja John Carpenter életművének részletes vizsgálata, elsősorban abból a szempontból, hogy az életműben milyen műfaji kötődések mutathatók ki: a gyakran „horrospecialistaként” elkönyvelt rendező ugyanis legalább ilyen erősen köthető a sci-fihez, s az egész életművön végigvonul a vonzódás a westernhez. A Carpenter-filmek vizsgálatában tehát a műfaj történeti és a műfajelméleti nézőpontok lesznek dominánsak a kurzus során.

Témák:

1. John Carpenter életművének „totálképe”. Az életmű tagolása, a carpenteri motívumok és stílusjegyek rendszere. Kapcsolódás a független horror alakjaihoz és a hollywoodi hagyományokhoz
2. Carpenter és a western (1): egy western-klasszikus átértelmezése ostrom-thrillerként: *A 13-as rendőrőrs ostroma*
3. Carpenter és a western (2): a western-örökség átvezetése a sci-fi műfajába (*Menekülés New Yorkból, Menekülés Los Angelesből, A Mars szelleme*) és a fantasyba (*Nagy zúr Kis-Kínában*)
4. Carpenter és a western (3): a vámpirwestern jelensége: *Vámpírok*
5. Carpenter és a slasherfilm megalapozása: a *Halloween* előzményei, kontextusa és utóhatása
6. *A Halloween* mikroanalízise
7. *A Halloween* „ikerfilmje” és továbbgondolása: *A köd*
8. Carpenter és az *alien*-tematika (1): *A Dolog* mint a sci-fi horror alapműve
9. Carpenter és az *alien*-tematika (2): inváziós szorongások: *They Live, Elátkozottak faluja*
10. Carpenter és az *alien*-tematika (3): az idegenképzet rehabilitációja felé: *Csillagember*
11. Carpenter és az Apokalipszis horrorja (1): *A sötétség fejedelme*
12. Carpenter és az Apokalipszis horrorja (2): *Az örület torkában*

Kurzus teljesítésének követelményei: Beadandó dolgozat, melynek témáját és paramétereit a félév elején egyeztetjük.
Folyamatos órai jelenlét (legfeljebb 3 hiányzás). Órai aktivitás; a kötelező filmek ismerete.

Elsajátítandó kompetenciák és módszerek Tudás: a hallgatók megismerik egy jelentős rendező, John Carpenter életművének főbb tendenciáit, különös tekintettel arra, hogy az egyes műfajok az alkotó munkásságában milyen szerepet töltenek be; továbbá az egyes műfajok (western, sci-fi, slasher, horror, thriller stb.) történeti, elméleti összefüggései is tárgyalásra kerülnek. Egy adott életmű értelmezése és az általánosabb műfaji folyamatok közötti összefüggések kérdései alapvetőek a kurzuson.

Képesség: a különböző műfajok és műfaji jegyek, illetve a konkrét műfaji alkotások értelmezése, reflexív vizsgálata; a műfajok kölcsönhatásának megértésére való képesség.

Attitűd: nyitottság egy ellentmondásosan megítélt életmű értő megközelítésére, az amerikai tömegkultúra jelenségeinek értelmezésére.

Módszer: a szemináriumi órák alapvetően a kötelező (és az ajánlott) filmek közös feldolgozására épülnek, a filmek részletes elemzése és műfaji megközelítése egyaránt feltételezi a hallgatók aktív részvételét.

Kötelező / ajánlott filmek: Kötelező filmek:

Howard Hawks: *Rio Bravo*
John Carpenter:
A 13-as rendőrőrs ostroma
Halloween – A rémület éjszakája
A köd
Menekülés New Yorkból
A Dolog
Csillagember
They Live (Elpusztíthatatlanok)
A sötétség fejedelme
Az örület torkában
Vámpírok

Ajánlott filmek:

Christian Nyby – Howard Hawks: *A lény – egy másik világból*
George A. Romero: *Az élőhalottak éjszakája*
John Carpenter:
Dark Star
Nagy zűr Kis-Kínában
Elátkozottak faluja
Menekülés Los Angelesből
A Mars szelleme

Kötelező / ajánlott irodalom: Kötelező irodalom:

Dargay Marcell: Miki egér és minimalizmus. Carpenter filmzenéi. *Filmvilág* 2008/12. pp. 25–27.
Pápai Zsolt: Mindenszentek éjszakája. John Carpenter rémálmai. *Filmvilág* 1998/7. pp. 26–30.
Varga Zoltán: Szörnytársaságban. John Carpenter műfajai. *Filmvilág* 2008/12. pp. 20–24.

Ajánlott irodalom:

John Carpenter munkásságáról:

Békés Pál: A százegy szoba. John Carpenterről. *Filmvilág* 1989/12. pp. 32–37.

Lanzagorta, Marco: John Carpenter. *Senses of Cinema*.

<http://sensesofcinema.com/2003/great-directors/carpenter/>

Halloween

Kalmár György: Az összeszabdalt jelölő. A *Halloween* és a filmes jelentés határai. *Apertúra* 2013. tél. <http://uj.apertura.hu/2013/tel/kalmar-az-osszeszabdalt-jelolo-a-halloween-es-a-filmes-jelentes-hatarai/>

Margitházi Beja: A néző kép. A szubjektív beállításról. *Filmvilág* 2011/6. pp. 40–42.

Rathgeb, Douglas L.: Az ösztön-én szörnyei – Rémálmom és valóság a *Halloween* és a *Rémálmom az Elm utcában* című filmben. In: Nagy Zsolt (szerk.): *Tarantino előtt. Tömegfilm a nyolcvanas években*. Budapest: Új Mandátum Kiadó, 2000. pp. 89–105.

Sepsi László: Vörösbetűs ünnepnapok. Slasher-naptár. *Filmvilág* 2009/6. pp. 34–36.

Varga Zoltán: Szellemsikoly, démonálarc. A maszkviselés szerepe a horrorfilmben. *Café Babel* 2010/3. pp. 15–21.

Vernet, Marc: Az innen vagy a kamera tekintete. In: Vernet: *A hiány alakzatai. A láthatatlan és a mozi*. Szeged: Pompeji, 2010. pp. 57–94. (Különösen: 5-7. fejezet). Vagy: <http://apertura.hu/2008/tavasz/vernet>

A Dolog

Guerrero, Edward: Az AIDS mint szörnyeteg a tudományos-fantasztikus és horrorfilmekben. In: Nagy Zsolt (szerk.): *Tarantino előtt. Tömegfilm a nyolcvanas években*. Budapest: Új Mandátum Kiadó, 2000. pp. 106–120.

Neale, Steve: „Ez csak egy kibaszott vicc lehet!” Tudás, hit és ítélet a

tudományos-fantasztikus műfajban. *Metropolis* 2003/2. pp. 48–56.
Orosdy Dániel: Figyeld az eget! A sci-fi horror két klasszikusa. *Filmvilág* 2011/4. pp. 6–7.

Az örület torkában

Bencsik Orsolya: A metalepszis a horror és a fantasy műfaji logikájának tükrében. *Apertúra* 2013. ősz. <http://uj.apertura.hu/2013/osz/bencsik-a-metalepszis-a-horror-es-a-fantasy-mufaji-logikajanak-tukreben/>

Király Jenő: A könyv mint varázskönyv. In: Király Jenő: *A film szimbolikája II/1. A fantasztikus film formái*. Kaposvár – Budapest: Kaposvári Egyetem Művészeti Kar Mozgóképkultúra Tanszék – Magyar Televízió Zrt, 2010. pp. 324–326.

Vámpírok

Takács Ferenc: A Gonosz keresztútja: vámpír-western. *Filmvilág* 1998/7. pp. 24–26.

Varga Zoltán: A vámpírwestern. In: Vajdovich Györgyi – Varga Zoltán: *A vámpírfilm alakváltozatai* Budapest: Áron Kiadó – Meridián Kiadó, 2009. pp. 205–217.
